

Van Almelo tot Zoetermeer: verschillen in koopkracht van senioren op lokaal niveau

- EINDRAPPORT -

Auteur

Jerzy Straatmeijer

Amsterdam, 11 september 2017
Publicatienr. 17114

© 2017 Regioplan, in opdracht van KBO-PCOB, KNVG, NOOM, FASv en NVOG.

Het gebruik van cijfers en/of teksten als toelichting of ondersteuning in artikelen, scripties en boeken is toegestaan mits de bron duidelijk wordt vermeld. Niets uit deze uitgave mag worden veelevoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand en/of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of op enige andere manier zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Regioplan. Regioplan aanvaardt geen aansprakelijkheid voor drukfouten en/of andere onvolkomenheden.

Inhoudsopgave

<u>1</u> Koopkrachtontwikkeling senioren	<u>1</u>
<u>2</u> Lokale uitgavenposten	<u>3</u>
<u>3</u> Huishoudensprofielen	<u>5</u>
<u>4</u> Selectie gemeenten	<u>7</u>
<u>5</u> Lokale lasten huishoudensprofiel 1	<u>9</u>
<u>6</u> Lokale lasten huishoudensprofiel 2	<u>13</u>
<u>7</u> Lokale lasten huishoudensprofiel 3	<u>16</u>
<u>8</u> Conclusie	<u>19</u>

Koopkracht- ontwikkeling senioren

1

1 Koopkrachtontwikkeling senioren

Jaarlijks presenteert de Nederlandse regering op Prinsjesdag de Miljoenennota, met daarin ook een landelijk beeld voor de ontwikkeling van de koopkracht. Deze koopkrachtplaatjes laten zien hoe de koopkracht van verschillende huishoudens, waaronder die van senioren, zich in het komende jaar gaat ontwikkelen. Koopkracht is, naast inkomen, onder andere afhankelijk van belastingen en prijsstijgingen van diensten en voorzieningen. Wanneer senioren te maken krijgen met oplopende kosten van door hen vaak gebruikte voorzieningen, zoals bijvoorbeeld (thuis)zorg en ondersteuning, kan dit een negatieve invloed hebben op hun koopkracht.

Omdat op gemeentelijk niveau de ontwikkeling van belangrijke kostenposten voor senioren sterk uiteen kan lopen, kan de koopkrachtontwikkeling van senioren afwijken van het landelijke beeld. Seniorenorganisaties KBO-PCOB, KNVG, NOOM, FASv en NVOG hebben daarom RegioPlan gevraagd onderzoek te doen naar lokale (gemeentelijke) verschillen die de afgelopen jaren van invloed zijn geweest op de koopkrachtontwikkeling van senioren. In dit kader is voor de jaren 2016 en 2017 in twaalf verschillende Nederlandse gemeenten de variatie en ontwikkeling van enkele belangrijke lokale uitgavenposten voor senioren in kaart gebracht. Allereerst betreft dit de variatie in de eigen bijdragen die zij betalen voor zorg en ondersteuning via de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo). Vervolgens zijn per gemeente enkele belangrijke lokale uitgavenposten in kaart gebracht, waaronder gemeentelijke woonlasten en waterschapslasten. Hiervoor is per gemeente informatie verzameld voor drie verschillende senioren-huishoudensprofielen.

Dit rapport gaat eerst in op de voor dit onderzoek geselecteerde uitgavenposten, huishoudensprofielen en gemeenten. Vervolgens worden per huishoudensprofiel de geselecteerde lokale lasten per gemeente in kaart gebracht. De meest opvallende verschillen en ontwikkelingen per gemeente worden in de conclusie besproken.

REGIOPLAN
BELEIDSONDERZOEK

Lokale uitgavenposten

2

2 Lokale uitgavenposten

Eigen bijdrage Wmo

Het landelijk beleid is erop gericht om het voor senioren mogelijk te maken dat zij zo lang mogelijk thuis kunnen blijven wonen. Gemeenten voeren dit landelijk beleid uit en bieden senioren daartoe via de Wmo gepaste (thuis)zorg en ondersteuning. De Wmo voorziet in verschillende vormen van ondersteuning, waaronder hulp bij het huishouden, hulpmiddelen/voorzieningen, woningaanpassingen en/of begeleiding. De samenstelling van het aanbod van zorgvoorzieningen kan verschillen per gemeente. Voor deze voorzieningen dient een eigen bijdrage te worden betaald. De hoogte van deze eigen bijdrage is gemaximeerd en is onder meer afhankelijk van het zorgpakket, het inkomen en de huishoudenssamenstelling (één- of meerpersoonshuishouden) van de personen die ondersteuning krijgen vanuit de Wmo (zie 3; huishoudensprofielen). De maximale eigen bijdrage Wmo kan tevens voor dezelfde huishoudensprofielen met een vergelijkbaar zorgpakket verschillen per gemeente.

Uitgaven via de Wmo aan zorg en ondersteuning thuis maken voor veel senioren deel uit van hun vaste (maandelijkse) uitgavenposten. De hoogte van de eigen bijdrage is dus van invloed op hun koopkracht. Per gemeente brengen we voor drie verschillende typen huishoudens (zie 3; huishoudensprofielen) de maximale eigen bijdrage Wmo in kaart.¹ Daarbij zijn we, in overleg met de opdrachtgevers, voor alle huishoudensprofielen uitgegaan van een vast zorgpakket, bestaande uit:

- 2 uur huishoudelijke verzorging per week;
- 2 uur respijtzorg per week;
- 8 uur dagbesteding per week;
- 3 keer per week tafeltje-dek-je (bezorging warme maaltijd);
- gebruik van een rollator;
- gebruik van personenalarmering;
- woningaanpassing: traplift, verwijdering drempels en verhoogde wc.

Overige lokale lasten

Per gemeente brengen we tevens de volgende lokale lasten, waar senioren mee te maken kunnen hebben, in kaart:

- gemeentelijke woonlasten, bestaande uit afvalstoffenheffing, rioolheffing en voor huiseigenaren uit OZB;
- waterschapshellingen, bestaande uit zuiveringsheffing, ingezetenenheffing en voor huiseigenaren heffing gebouwd;
- motorrijtuigenbelasting, op basis van één personenauto van 1.150 kilo die rijdt op benzine.

De hoogte van lokale lasten per gemeente loopt uiteen en is afhankelijk van het huishoudensprofiel (één- of meerpersoonshuishouden) en of er uit wordt gegaan van huurders of huiseigenaren.² Opgemerkt moet worden dat de bovengenoemde posten niet *alle* (gemeentelijke) lasten zijn, waarmee senioren te maken kunnen hebben. Zo zijn lokale lasten als erfpacht of parkeerbelasting niet meegenomen in dit onderzoek en kunnen deze in bepaalde gevallen van invloed zijn op de totale lokale lasten die senioren betalen.

¹ De eigen bijdragen zijn berekend op basis van gegevens van het CAK. Het CAK berekent de eigen bijdrage aan de hand van onder meer het zorgpakket, de leeftijd, het verzamelinkomen (inclusief eventuele inkomen partner), het (gezamenlijke) vermogen en de gemeente. Tot de formele vaststelling van de eigen bijdrage dienen de berekeningen van het CAK ter indicatie.

² De overige lokale lasten zijn in kaart gebracht aan de hand van databestanden van het COELO.

REGIOPLAN
BELEIDSONDERZOEK

Huishoudensprofielen

3

3 Huishoudensprofielen

De hoogte van de eigen bijdrage Wmo is, naast de samenstelling van het zorgpakket, afhankelijk van het inkomen, vermogen, de leeftijd (AOW-gerechtigd ja/nee) en de samenstelling van het huishouden. Voor de hoogte van de overige lokale lasten maakt het daarnaast uit of de betrokken personen huurders of huiseigenaren zijn. In overleg met de opdrachtgevers zijn we daarom uitgegaan van de volgende drie huishoudensprofielen, waarin de belangrijkste parameters die van invloed zijn op de hoogte van de voor dit onderzoek geselecteerde lokale lasten zijn vertegenwoordigd:

1. huishouden van twee personen, van wie één persoon AOW-gerechtigd, gezamenlijk inkomen anderhalf keer modaal (bruto 55.000 euro; inkomen uit werk en aanvullend pensioen), in bezit van een huis en een vermogen van 50.000 euro;
2. huishouden van twee personen, beide AOW-gerechtigd, gezamenlijk inkomen beneden modaal (bruto 30.000 euro; beide AOW met aanvullend pensioen), niet in bezit van een huis en vermogen;
3. alleenstaande AOW-gerechtigde, inkomen beneden modaal (20.000 euro; AOW met klein aanvullend pensioen), niet in bezit van een huis en vermogen.

Selectie gemeenten

4

4 Selectie gemeenten

We hebben twaalf verschillende gemeenten onderzocht uit alle provincies van Nederland, om een zo groot mogelijke landelijke spreiding van gemeenten te waarborgen (zie tabel 1). Tot de selectie van gemeenten behoren een kleine gemeente (≤ 20.000 inwoners), middelgrote gemeenten (tussen 20.000 en 50.000 inwoners), grotere gemeenten (50.000-100.000 inwoners) en 100.000-plus gemeenten. Daarnaast behoren enkele gemeenten waar sprake is van vergrijzing tot de selectie evenals gemeenten die bekend staan om vooruitstrevende cliëntenondersteuning.³ Opgemerkt moet worden dat de selectie van gemeenten enkel dient om een indicatie van verschillen in koopkracht per gemeente voor senioren te geven. Het gaat hierbij om een beperkte selectie van gemeenten en niet om een steekproef die representatief is voor alle Nederlandse gemeenten.

Tabel 1 Selectie gemeenten, naar totaal inwonertal, aantal 65-plussers en aandeel 65-plussers van het totale aantal inwoners

Gemeenten	Aantal inwoners 1-1-2017	Aantal inwoners 65-plus	Aandeel 65-plussers van totaal aantal inwoners (%)
Almelo	72.479	13.668	18,9
Almere	200.914	20.843	10,4
Amsterdam	844.947	102.535	12,1
Berkelland	44.238	10.314	23,3
Groningen	202.636	25.053	12,4
Harlingen	15.860	3.690	23,3
Heerlen	87.189	19.152	22,0
Hulst	27.395	6.500	23,7
Meppel	33.025	6.254	18,9
Tilburg	213.804	34.716	16,2
Utrechtse Heuvelrug	49.035	11.534	23,5
Zoetermeer	124.763	21.438	17,2

Bron: CBS Statline

³ Zie ook: <https://iederin.nl/nieuws/18064/14-gemeenten-gekozen-als-koploper-clientondersteuning/>

Lokale lasten huishoudensprofiel 1

5

5 Lokale lasten huishoudensprofiel 1

Eigen bijdrage Wmo

Huishoudensprofiel 1 dient voor het geselecteerde zorgpakket (zie 2; eigen bijdrage Wmo) in alle gemeenten de maximale eigen bijdrage te betalen.⁴ Deze maximale eigen bijdrage is in 2017 met 2.059 euro (berekend op basis van de eigen bijdrage per periode van 4 weken) het laagst in Amsterdam, gevolgd door Almere (2.471 euro), en Heerlen (2.511 euro). In de overige gemeenten komt de eigen bijdrage neer op 2.573 euro in 2017. In het merendeel van de onderzochte gemeenten is de maximale eigen bijdrage dus hetzelfde.

Opvallend is dat Amsterdam en Almere, waar de totale groep 65-plussers van substantiële omvang is (zie tabel 1), ook een lagere eigen bijdrage rekenen. Het verschil in maximale eigen bijdrage tussen de in dit onderzoek duurste gemeenten en de goedkoopste gemeente (Amsterdam) valt met ruim 500 euro op jaarbasis fors te noemen. Indien voor een minder uitgebreid zorgpakket wordt gekozen, kan de eigen bijdrage lager uitvallen.⁵ Wel is een minimale eigen bijdrage vastgesteld die voor alleenstaanden en meerpersoonshuishoudens boven de AOW-gerechtigde leeftijd is vastgesteld op 17,50 euro per 4 weken (maximaal 228 euro per jaar). Overigens betaalt men vanaf een bepaalde bijdrageplichtige inkomensgrens⁶ (geen huishoudensprofiel in dit onderzoek) voor ieder zorgpakket deze minimale bijdrage.⁷

Opvallend tot slot is de forse daling van de maximale eigen bijdrage ten opzichte van 2016 (zie tabel 2a). Gemiddeld nam de maximale eigen bijdrage met bijna 42 procent af in de onderzochte gemeenten. Deze afname is het gevolg van een kabinetsmaatregel om de zorgkosten vanaf 1 januari 2017 omlaag te brengen. Deze maatregel is onder meer gericht op koopkrachtverbetering van senioren die gebruikmaken van Wmo-zorg.⁸

Tabel 2a Maximale eigen bijdrage Wmo per gemeente in 2017 voor huishoudensprofiel 1, in euro's, in vergelijking met 2016 (Δ %)

Eigen bijdrage Wmo per gemeente	Maximale eigen bijdrage	Δ 2016-2017
Almelo	2.573	-42,5
Almere	2.471	-44,8
Amsterdam	2.059	-31,0
Berkelland	2.573	-42,5
Groningen	2.573	-42,5
Harlingen	2.573	-42,5
Heerlen	2.511	-43,9
Hulst	2.573	-42,5
Meppel	2.573	-42,5
Tilburg	2.573	-42,5
Utrechtse Heuvelrug	2.573	-42,5
Zoetermeer	2.573	-42,5

⁴ Het maakt daarbij niet uit of één persoon of beide personen van het huishouden gebruikmaken van het zorgpakket. De maximale bijdrage blijft gelijk.

⁵ Overigens is bij het samenstellen van een zorgpakket de maximale eigen bijdrage relatief snel bereikt. Zo is volgens het CAK vanaf 2 uur persoonlijke verzorging per week de maximale eigen bijdrage in alle onderzochte gemeenten reeds bereikt. De door het CAK gehanteerde zorgtarieven zijn gebaseerd op landelijke gemiddelden.

⁶ Deze bijdrageplichtige inkomensgrens bestaat in 2017 uit het verzamelinkomen over 2015 en acht procent van de grondslag sparen en beleggen in 2015. De bruto-inkomensgrens in 2017 bedraagt voor alleenstaande niet AOW-gerechtigden 22.632 euro, voor alleenstaande AOW-gerechtigden 17.033 euro en voor gehuwde AOW-gerechtigden 23.525 euro.

⁷ Daarnaast hoeven meerpersoonshuishoudens onder de AOW-gerechtigde leeftijd met een verzamelinkomen lager dan € 35.000 (inclusief 8% van de grondslag sparen en beleggen) geen eigen bijdrage te betalen.

⁸ Zie ook: <https://www.rijksoverheid.nl/actueel/nieuws/2016/09/20/kabinet-verlaagt-eigen-bijdrage-wmo-alleenverdiener-met-chronisch-zieke-partner-gaan-er-met-name-op-vooruit>

Overige lokale lasten

De overige onderzochte lokale lasten (woon-, waterschapslasten en motorrijtuigenbelasting) laten een grotere spreiding per gemeente zien dan de maximale eigen bijdrage. Het voornaamste deel van de lokale lasten bestaat bij alle gemeenten uit woonlasten (zie tabel 2b). Omdat huishoudensprofiel 1 uitgaat van huiseigenaren, bestaan de woonlasten voor hen ook uit OZB (zie 2; overige lokale lasten). De hoogste lokale lasten worden in 2017 bij de onderzochte gemeenten betaald in de gemeente Utrechtse Heuvelrug (1.386 euro), op de voet gevolgd door Hulst en Groningen (respectievelijk 1.356 en 1.345 euro). De goedkoopste gemeenten in dit kader zijn Tilburg en Amsterdam (rond 1.050 euro). Het verschil in lokale lasten tussen de in dit onderzoek goedkoopste en de duurste gemeente valt met bijna 380 euro op jaarbasis fors te noemen. Indien men geen auto heeft, hoeft er geen motorrijtuigenbelasting te worden betaald en vallen de totale jaarlijkse lokale lasten per gemeente gemiddeld ruim 220 euro lager uit. Alleen in de gemeenten Amsterdam en Zoetermeer vallen de lokale lasten in 2017 lager uit dan in 2016. In de overige gemeenten is sprake van een stijging van lokale lasten met als meest opvallende stijger Berkelland (+6%).

Tabel 2.b Lokale lasten huishoudensprofiel 1 in 2017, onderverdeeld naar gemeentelijke woonlasten, motorrijtuigenbelasting en waterschapslasten, in euro's, in vergelijking met 2016 (Δ %)

Lokale lasten	Gemeentelijke woonlasten	Waterschapslasten	Motorrijtuigenbelasting	Totale lokale lasten	Δ 2016-2017
Almelo	773	276	221	1.270	2,6
Almere	748	345	216	1.309	1,6
Amsterdam	586	320	188	1.094	-1,4
Berkelland	796	263	247	1.306	6,0
Groningen	745	355	245	1.345	0,0
Harlingen	612	353	192	1.157	1,1
Heerlen	753	219	216	1.188	1,7
Hulst	747	381	228	1.356	1,7
Meppel	597	359	255	1.211	0,5
Tilburg	563	235	211	1.009	1,0
Utrechtse Heuvelrug	851	334	201	1.386	0,2
Zoetermeer	714	320	253	1.287	-0,1

Totaalplaatje

In totaal zijn de lokale lasten (eigen bijdrage Wmo en overige lokale lasten) in 2017 bij de onderzochte gemeenten het hoogst in de gemeente Utrechtse Heuvelrug (3.960 euro), gevolgd door Hulst (3.929 euro) en Groningen (3.919 euro). De laagste lokale lasten betaalt huishoudensprofiel 1 in Amsterdam (3.153 euro). Gemiddeld maken de totale onderzochte lokale lasten (inclusief motorrijtuigenbelasting) zo'n acht procent uit van het bruto-inkomen van huishoudensprofiel 1.

Op het eerste gezicht lijkt het weinig uit te maken of men in Randstedelijk gebied woont of niet. Tot de gemeenten met de hoogste en de laagste totale lokale lasten behoren zowel Randstedelijke als niet-Randstedelijke gemeenten. Wel kan het duidelijk uitmaken waar men woont en hoeveel aan lokale lasten wordt betaald. Zo loopt het verschil in totale lasten bij de onderzochte gemeenten maximaal op tot zo'n 25 procent. We benadrukken nogmaals dat we zijn uitgegaan van een selectie van veel voorkomende lokale lasten. Gemeenten kunnen ook andere belastingen innen, zoals erfpacht en/of parkeerbelastingen. Dergelijke belastingen zijn niet in kaart gebracht en het totale lokale lastenpakket kan er dus in bepaalde gevallen anders uitzien.

In alle onderzochte gemeenten is in 2017 sprake van een daling van de totale lokale lasten van gemiddeld 32 procent ten opzichte van het voorgaande jaar. Deze daling wordt geheel veroorzaakt door de verlaagde eigen bijdrage Wmo. In de meeste gemeenten namen de overige lokale lasten wel toe. In Amsterdam, de goedkoopste onderzochte gemeente, namen de kosten het minst hard af. Omdat niet

alle huishoudens over een auto zullen beschikken, zijn de totale lasten ook exclusief motorrijtuigenbelasting in tabel 2c weergegeven.

Tabel 2c Totale lasten huishoudensprofiel 1 (eigen bijdrage Wmo en lokale lasten) per gemeente in 2017, inclusief en exclusief motorrijtuigenbelasting, in euro's, in vergelijking met 2016 (Δ %)

Totale lokale lasten	Lasten inclusief motorrijtuigenbelasting	Δ 2016-2017	Lasten exclusief motorrijtuigenbelasting	Δ 2016-2017
Almelo	3.844	-32,7	3.623	-34,0
Almere	3.779	-34,4	3.563	-35,7
Amsterdam	3.153	-23,0	2.965	-24,1
Berkelland	3.880	-32,0	3.633	-33,5
Groningen	3.919	-32,6	3.673	-34,1
Harlingen	3.730	-33,6	3.538	-34,8
Heerlen	3.699	-34,4	3.483	-35,8
Hulst	3.929	-32,3	3.701	-33,7
Meppel	3.784	-33,4	3.529	-34,9
Tilburg	3.582	-34,5	3.372	-35,9
Utrechtse Heuvelrug	3.960	-32,4	3.759	-33,5
Zoetermeer	3.861	-33,0	3.608	-34,5

Lokale lasten huishoudensprofiel 2

6

6 Lokale lasten huishoudensprofiel 2

Huishoudensprofiel 2 – met een lager inkomen, zonder vermogen – wordt een lagere maximale eigen bijdrage gerekend dan huishoudensprofiel 1 voor hetzelfde zorgpakket. Ook in dit geval is in 2017 de maximale eigen bijdrage het laagst in Amsterdam (817 euro op jaarbasis). Daarna rekenen Heerlen (995 euro) en Almelo (1.005 euro) de laagste eigen bijdrage. In de overige gemeenten bedraagt de maximale eigen bijdrage 1.037 euro in 2017. Ook voor huishoudensprofiel 2 is in 2017 duidelijk sprake van een afname van de Wmo-zorgkosten, maar deze afname is wel minder krachtig dan die voor het eerste huishoudensprofiel.

Tabel 3a Maximale eigen bijdrage Wmo per gemeente in 2017 voor huishoudensprofiel 2, in euro's, in vergelijking met 2016 (Δ %)

Eigen bijdrage Wmo per gemeente	Maximale eigen bijdrage	Δ 2016-2017
Almelo	1.037	-23,5
Almere	1.005	-25,9
Amsterdam	817	-9,7
Berkelland	1.037	-23,5
Groningen	1.037	-23,5
Harlingen	1.037	-23,5
Heerlen	995	-26,6
Hulst	1.037	-23,5
Meppel	1.037	-23,5
Tilburg	1.037	-23,5
Utrechtse Heuvelrug	1.037	-23,5
Zoetermeer	1.037	-23,5

Overige lokale lasten

Wederom laten de overige lokale lasten een grotere spreiding per gemeente zien dan de maximale eigen bijdrage. Ook hier maken woonlasten een groter deel uit van de lokale lasten. Omdat bij huishoudensprofiel 2 geen sprake is van huisbezit wordt door hen geen OZB betaald en vallen de gemeentelijke woonlasten lager uit.⁹ De totale lokale lasten in 2017 (inclusief motorrijtuigenbelasting) zijn met 1.032 euro het hoogst in Hulst, terwijl deze het laagst zijn in Harlingen (669 euro). Het verschil in hoogte van lokale lasten kan onder meer te maken hebben met het feit of gemeenten al dan niet rioolheffing innen bij huurders.¹⁰ Zo worden aan huurders van woningen in de gemeente Harlingen tot op een bepaald niveau geen kosten doorberekend voor gebruikmaking van het riool.¹¹

Op de gemeenten Utrechtse Heuvelrug, Tilburg en Groningen na, zijn de totale lokale lasten in 2017 in alle gemeenten gestegen ten opzichte van het jaar daarvoor.

⁹ Overigens kan het voor huurders wel zo zijn dat aan hen de OZB wordt doorberekend in de huurprijs.

¹⁰ Mogelijk worden deze kosten wel via de huurprijs doorgerekend aan de huurder.

¹¹ Zie bijvoorbeeld: https://www.harlingen.nl/inwoners/onderwerpen-a-z_42168/product/toelichting-gemeentelijke-heffingen-2017_1036.html

Tabel 3.b Lokale lasten huishoudensprofiel 2 in 2017, onderverdeeld naar gemeentelijke woonlasten, motorrijtuigenbelasting en waterschapslasten, in euro's, in vergelijking met 2016 (Δ %)

Lokale lasten	Gemeentelijke woonlasten	Waterschapslasten	Motorrijtuigenbelasting	Totale lokale lasten	Δ 2016-2017
Almelo	410	213	221	843	2,3
Almere	326	243	216	785	1,1
Amsterdam	313	267	188	768	0,2
Berkelland	331	204	247	782	4,0
Groningen	328	266	245	838	-1,1
Harlingen	221	256	192	669	1,6
Heerlen	413	190	216	818	0,8
Hulst	532	272	228	1.032	2,1
Meppel	352	266	255	873	0,3
Tilburg	276	191	211	678	-1,0
Utrechtse Heuvelrug	485	253	201	940	-0,7
Zoetermeer	367	268	253	888	0,0

Totaalplaatje

In totaal zijn in 2017 de lokale lasten voor huishoudensprofiel 2 het hoogst in Hulst (2.069 euro), gevolgd door de gemeenten Utrechtse Heuvelrug en Zoetermeer (respectievelijk 1.977 en 1.925 euro). Daarmee zijn voor huishoudensprofiel 2 de twee duurste gemeenten dezelfde gemeenten als voor huishoudensprofiel 1. Ook de gemeente met de laagste lokale lasten is voor beide huishoudensprofielen Amsterdam. Tevens maakt het voor huishoudensprofiel 2 duidelijk uit waar men woont en hoeveel aan lokale lasten wordt betaald. Het verschil in totale lasten bij de onderzochte gemeenten loopt maximaal op tot 31 procent. De totale lasten zijn in alle onderzochte gemeenten als gevolg van de verlaging van de eigen bijdrage Wmo gedaald. In Amsterdam namen de onderzochte totale lasten het minst krachtig af. Gemiddeld maken de totale onderzochte lokale lasten (inclusief motorrijtuigenbelasting) in 2017 zo'n zes procent uit van het bruto-inkomen van huishoudensprofiel 2.

Tabel 3c Totale lasten huishoudensprofiel 2 (eigen bijdrage Wmo en lokale lasten) per gemeente in 2017, inclusief en exclusief motorrijtuigenbelasting, in euro's, in vergelijking met 2016 (Δ %)

Totale lokale lasten	Lasten inclusief motorrijtuigenbelasting	Δ 2016-2017	Lasten exclusief motorrijtuigenbelasting	Δ 2016-2017
Almelo	1.880	-13,7	1.659	-15,3
Almere	1.789	-16,0	1.573	-17,9
Amsterdam	1.584	-5,2	1.396	-5,8
Berkelland	1.819	-13,7	1.573	-15,5
Groningen	1.875	-14,9	1.630	-16,7
Harlingen	1.706	-15,3	1.514	-17,0
Heerlen	1.813	-16,3	1.597	-18,1
Hulst	2.069	-12,5	1.842	-13,9
Meppel	1.910	-14,2	1.655	-16,0
Tilburg	1.715	-15,9	1.504	-17,8
Utrechtse Heuvelrug	1.977	-14,1	1.776	-15,5
Zoetermeer	1.925	-14,2	1.672	-15,9

Lokale lasten huishoudensprofiel 3

7

7 Lokale lasten huishoudensprofiel 3

Eigen bijdrage Wmo

Voor éénpersoonshuishoudens met een inkomen beneden modaal is de maximale eigen bijdrage aanmerkelijk lager dan die voor huishoudensprofielen 1 en 2. In Amsterdam, Heerlen en Almere bedraagt in 2017 de maximale eigen bijdrage respectievelijk 466, 568 en 584 euro, terwijl deze in de overige gemeenten neerkomt op 598 euro. Daarmee kan bij de onderzochte gemeenten het verschil in maximale eigen bijdrage dus neerkomen op 132 euro op jaarbasis. Alleen in Amsterdam was de afname van de eigen bijdrage Wmo in 2017 ten opzichte van 2016 relatief minder krachtig.

Tabel 4a Maximale eigen bijdrage Wmo per gemeente in 2017 voor huishoudensprofiel 3, in euro's, in vergelijking met 2016 (Δ %)

Eigen bijdrage Wmo per gemeente	Maximale eigen bijdrage	Δ 2016-2017
Almelo	598	-16,8
Almere	584	-18,9
Amsterdam	466	-3,0
Berkelland	598	-16,8
Groningen	598	-16,8
Harlingen	598	-16,8
Heerlen	568	-21,0
Hulst	598	-16,8
Meppel	598	-16,8
Tilburg	598	-16,8
Utrechtse Heuvelrug	598	-16,8
Zoetermeer	598	-16,8

Overige lokale lasten

De variatie van lokale lasten is weer groter dan die van de eigen bijdrage Wmo. Net zoals voor huishoudensprofiel 2, komt voor huishoudensprofiel 3 de gemeente Hulst in 2017 met 847 euro aan lokale lasten als duurste uit de bus, terwijl Harlingen voor deze profielen de laagste lasten kende (512 euro). Waar Zoetermeer voor huishoudensprofiel 2 wat betreft de lokale lasten tot de drie duurste gemeenten behoorde, komt deze voor huishoudensprofiel 3 niet voor in de top vijf duurste gemeenten. Net zoals voor huishoudensprofiel 2, namen voor profiel 3 de lokale lasten in 2017 af in de gemeenten Groningen, Tilburg en Utrechtse Heuvelrug, terwijl deze in de overige gemeenten toenamen.

Tabel 4.b Lokale lasten huishoudensprofiel 3 in 2017, onderverdeeld naar gemeentelijke woonlasten, motorrijtuigenbelasting en waterschapslasten, in euro's, in vergelijking met 2016 (Δ %)

Lokale lasten	Gemeentelijke woonlasten	Waterschapslasten	Motorrijtuigenbelasting	Totale lokale lasten	Δ 2016-2017
Almelo	410	196	221	827	2,3
Almere	326	152	216	694	1,2
Amsterdam	235	161	188	584	0,2
Berkelland	244	125	247	616	3,6
Groningen	232	147	245	625	-1,1
Harlingen	168	152	192	512	1,6
Heerlen	281	96	216	592	0,4
Hulst	441	179	228	847	1,9
Meppel	352	158	255	765	0,2
Tilburg	276	88	211	575	-1,1
Utrechtse Heuvelrug	388	196	201	785	-0,7
Zoetermeer	325	107	253	684	-0,6

Totaalplaatje

De totale lasten (eigen bijdrage Wmo en overige lokale lasten) zijn voor huishoudensprofiel 3 het laagst van alle huishoudensprofielen. Net zoals voor huishoudensprofiel 2 is profiel 3 in 2017 het minste geld kwijt aan lokale lasten in Amsterdam (1.050 euro) en het meeste in Hulst (1.445 euro). In alle gemeenten namen de totale lokale lasten af in 2017, voornamelijk als gevolg van de verlaagde eigen bijdrage in dat jaar. Wel namen in vergelijking met de andere profielen, de totale lokale lasten voor huishoudensprofiel 3 het minst sterk af. Ook in dit geval kende Amsterdam de minst sterke afname van lokale lasten. Het verschil in totale lokale lasten tussen de duurste gemeente voor huishoudensprofiel 3 (Hulst) en de voor dit profiel goedkoopste gemeente (Amsterdam) bedraagt 395 euro. Overigens betaalt huishoudensprofiel 3 in 2017 in de voor hen duurste gemeente, maar 139 euro per jaar minder aan lokale lasten dan huishoudensprofiel 2 in de voor hen goedkoopste gemeente. De woonplaats is voor huishoudensprofiel 3 dus van duidelijke invloed op de te betalen lokale lasten en kan de koopkracht beïnvloeden. Gemiddeld maken de totale onderzochte lokale lasten (inclusief motorrijtuigenbelasting/provinciale opcenten) in 2017 zo'n zes procent uit van het bruto-inkomen van huishoudensprofiel 2.

Tabel 4c Totale lasten huishoudensprofiel 3 (eigen bijdrage Wmo en lokale lasten) per gemeente in 2017, inclusief en exclusief motorrijtuigenbelasting, in euro's, in vergelijking met 2016 (Δ %)

Totale lokale lasten	Lasten inclusief motorrijtuigenbelasting	Δ 2016-2017	Lasten exclusief motorrijtuigenbelasting	Δ 2016-2017
Almelo	1.425	-6,7	1.204	-7,8
Almere	1.278	-9,1	1.061	-10,7
Amsterdam	1.050	-1,3	862	-1,5
Berkelland	1.215	-7,6	968	-9,4
Groningen	1.223	-9,4	978	-11,5
Harlingen	1.110	-9,2	918	-11,1
Heerlen	1.160	-11,4	944	-13,6
Hulst	1.445	-6,8	1.218	-7,9
Meppel	1.363	-8,0	1.109	-9,7
Tilburg	1.173	-9,8	962	-11,7
Utrechtse Heuvelrug	1.384	-8,4	1.183	-9,6
Zoetermeer	1.283	-8,9	1.030	-10,7

Conclusie

8

8 Conclusie

In opdracht van KBO-PCOB, KNVG, NOOM, FASv en NVOG heeft Regioplan onderzocht of het voor de koopkracht van senioren uitmaakt in welke gemeente zij wonen. Daartoe zijn verschillen in (gemeentelijke) lokale lasten van twaalf Nederlandse gemeenten voor drie verschillende huishoudensprofielen in kaart gebracht. Wanneer we kijken naar het verschil in hoogte van lokale lasten tussen deze gemeenten, dan blijkt dat de jaarlijks te betalen lokale lasten per gemeente flink uiteen kunnen lopen. Deze verschillen kunnen oplopen van 395 euro voor huishoudensprofiel 3 (met een beneden modaal inkomen) tot 807 euro voor huishoudensprofiel 1 (inkomen boven modaal).

De onderzochte lokale lasten betreffen de eigen bijdrage Wmo, gemeentelijke woonlasten, waterschapsheffingen en motorrijtuigenbelasting.

Voor alle huishoudensprofielen vallen de onderzochte totale lokale lasten in Amsterdam het laagst uit, terwijl deze voor huishoudensprofiel 1 het hoogst zijn in gemeente Utrechtse Heuvelrug en voor huishoudensprofielen 2 en 3 in Hulst. De woonplaats kan dus van sterke invloed zijn op de koopkracht van senioren.

Verschillen in eigen bijdrage Wmo

De verschillen in maximale eigen bijdrage voor hetzelfde zorgpakket in de onderzochte gemeenten kunnen flink oplopen. Het verschil in maximale eigen bijdrage tussen de in dit onderzoek duurste gemeenten en de goedkoopste gemeente (Amsterdam) valt met ruim 500 euro op jaarbasis fors te noemen. Wel verschilt de maximale eigen bijdrage voor hetzelfde zorgpakket duidelijk tussen de verschillende huishoudensprofielen. Naarmate men een lager inkomen en vermogen heeft, neemt de eigen bijdrage af. In 2017 is de eigen bijdrage Wmo in alle gemeenten verlaagd, als gevolg van een kabinetsmaatregel.

Verschillen in overige lokale lasten

Sterkere variatie in lokale lasten tussen de onderzochte gemeenten wordt waargenomen voor gemeentelijke woonlasten, waterschapslasten en motorrijtuigenbelastingen. Deze overige lokale lasten zijn in principe niet inkomensafhankelijk.¹² Voor huishoudensprofiel 1 zijn deze het hoogst in de gemeente Utrechtse Heuvelrug en voor huishoudensprofielen 2 en 3 in Hulst. Voor huishoudensprofiel 1 geldt wat betreft de overige lokale lasten Tilburg als goedkoopste onderzochte gemeente, en voor huishoudensprofiel 2 en 3 is dat Harlingen. Het verschil in lokale lasten kan oplopen tot bijna 380 euro op jaarbasis.

¹² Wel kan het zo zijn dat bepaalde huishoudens in aanmerking komen voor kwijtschelding van gemeentelijke belastingen wanneer zij deze niet kunnen betalen. De gemeente bepaalt op basis van het inkomen, vermogen en uitgaven van welke belastingen kwijtschelding mogelijk is.

REGIOPLAN
BELEIDSONDERZOEK

RegioPlan
Jollemanhof 18
1019 GW Amsterdam
T +31(0)20 531 53 15
www.regioplan.nl